

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΣΥΜΜΑΘΗΤΗ ΒΑΣΙΛΗ ΛΟΥΜΙΩΤΗ

Δημοσίευση στον ιστότοπο “ Βελισάριος ” (12 ΙΟΥΛ 2021)

Η Ενίσχυση της Στρατιάς Μικράς Ασίας σε Αξιωματικούς και Οπλίτες από το Μάρτιο μέχρι την 21η Ιουνίου 1921 για την εκτέλεση των επιχειρήσεων κατάληψης του Εσκή Σεχέρ, της Κιουτάχειας και του Αφιόν Καραχισάρ

12 ΙΟΥΛΙΟΥ 2021 ΑΠΟ [ΑΡΜΑΤΙΣΤΗΣ 4 ΣΧΟΛΙΑ](#)

Σύνοψη

Στα τέλη Φεβρουαρίου 1921 ο Πρωθυπουργός της χώρας Νικόλαος Καλογερόπουλος και ο Υπουργός Στρατιωτικών Δ. Γούναρης ευρισκόμενοι στο Λονδίνο, όπου είχαν μεταβεί για να συμμετάσχουν στη διάσκεψη που είχε συνέλθει με σκοπό την ειρήνευση της Ανατολίας, έδωσαν το πράσινο φως στο διοικητή της Στρατιάς Μικράς Ασίας να εκτελέσει τις σχεδιασθείσες επιχειρήσεις για την κατάληψη του Εσκή Σεχέρ και του Αφιόν Καραχισάρ καθώς και της σιδηροδρομικής γραμμής που συνέδεε τις δύο αυτές πόλεις. Συγχρόνως αντιλαμβανόμενοι – επιτέλους- ότι η ενίσχυση της δύναμης της Στρατιάς Μικράς Ασίας ήταν επιβεβλημένη αποφάσισαν να καλέσουν υπό τα όπλα τρεις κλάσεις εφέδρων . Επί της εν λόγω αποφάσεως τους ενημέρωσαν και τον Πρωθυπουργό της Μεγάλης Βρετανίας Λούδ Τζώρτζ ο οποίος τους δήλωσε ότι τίποτε δεν πρέπει να αφηθεί στην τύχη του διότι σε περίπτωση αποτυχίας οι Τούρκοι θα καθίσταντο ανοικονόμητοι. Την 6η Μαρτίου 1921 η Κυβέρνηση κάλεσε υπό τα όπλα τις κλάσεις της εφεδρείας 1913β, 1914 και 1915. Ημέρα παρουσίασης των εφέδρων ορίστηκε η 14η Μαρτίου. Οι επιχειρήσεις άρχισαν τη 10η Μαρτίου, εκτελεστήκαν χωρίς τη συμμετοχή των κληθέντων εφέδρων και απέτυχαν. Μία από τις κύριες αιτίες της αποτυχίας ήταν η κατά 50% και πλέον μειωμένη έναντι της προβλεπόμενης μάχιμη δύναμη της Στρατιάς. Περισσότερες πληροφορίες στο κείμενό μας **Οι επιθετικές επιχειρήσεις του Μαρτίου 1921 προς Εσκή Σεχέρ και Αφιόν Καραχισάρ – Μέρος Α΄**. Η κατάταξη των κληθέντων εφέδρων ολοκληρώθηκε περί τα μέσα Απριλίου. Συνολικά παρουσιάστηκαν 53.000 περίπου έφεδροι στην Ελλάδα, καθώς και 8.000 Μικρασιάτες Έλληνες το γένος που κλήθηκαν ταυτόχρονα υπό τα όπλα. Τη 15η Απριλίου κλήθηκαν επίσης υπό τα όπλα και οι κλάσεις της εφεδρείας 1912 και 1913α, καθώς και οι έφεδροι των κλάσεων 1903 και 1904. Οι τελευταίοι θα αναλάμβαναν υπηρεσία στο Εσωτερικό της Χώρας προκειμένου να αποδεσμευτούν οι οπλίτες των νεότερων κλάσεων, καθώς και οι πολλοί απεσπασμένοι σε διάφορες Μονάδες και υπηρεσίες (στρατιωτικές, κρατικές και ιδιωτικές) για να διατεθούν στη Μικρά Ασία. Η επιστράτευση αυτών των κλάσεων απέδωσε 58.000 περίπου εφέδρους, ως επίσης και 5.000 οπλίτες Μικρασιάτες Έλληνες το γένος. Την 15η Απριλίου ο Πρωθυπουργός Δ. Γούναρης συνοδευόμενος από τον Υπουργό των Στρατιωτικών Νικόλαο Θεοτόκη και τον Αρχηγό της Επιτελικής Υπηρεσίας Στρατού (ΕΥΣ) Υποστράτηγο Βίκτωρα Δούσμανη έφθασαν στη Σμύρνη προκειμένου να ενημερωθούν επί της επικρατούσας κατάστασης και τη λήψη γενικότερων αποφάσεων. Η Στρατιά ζήτησε να ενισχυθεί ταχύτατα δια οπλιτών μέσων και υλικών ώστε μέχρι τη 10η Μαΐου να διαθέτει τρία πλήρη Σώματα Στρατού, επτά Μεραρχίες των οποίων η παρούσα δύναμη να είναι ίδια με την προβλεπόμενη υπό των πινάκων συνθέσεως (13.143 Οπλίτες) και τρεις εισέτι Μεραρχίες που θα συγκρατούσαν στα δευτερεύοντα μέτωπα τις εκεί Τουρκικές δυνάμεις. Δια των δυνάμεων αυτών η Στρατιά θα μπορούσε να επιτεθεί μέχρι τη 15η Μαΐου το αργότερο. Σε περίπτωση μη έγκαιρης άφιξης των

ενισχύσεων η επιχείρηση θα μετατίθετο για αργότερα και οι απαιτήσεις σε ενισχύσεις θα αυξάνονταν. Κάθε καθυστέρηση όμως ήταν επ' ωφελεία της προετοιμασίας του Τουρκικού Στρατού. Ο Πρωθυπουργός μετά την ενημέρωσή του από τη Στρατιά και την επιθεώρηση του μετώπου αποφάσισε να ενισχυθεί ισχυρά η Στρατιά δια αξιωματικών και οπλιτών, καθώς και δια νέων Μονάδων μέσων και υλικών προκειμένου να αναλάβει την εκτέλεση ευρέων επιχειρήσεων για την κατάληψη του Εσκή Σεχέρ, της Κιουτάχειας και του Αφιόν Καραχισάρ με κύριο σκοπό τη συντριβή του Τουρκικού Στρατού.

Στο παρόν κείμενο εξετάζεται η ενίσχυση της Στρατιάς δια αξιωματικών και οπλιτών. Ειδικότερα εξετάζεται η διαχείριση της επιστρατευθείσας δύναμης των 124.000 περίπου οπλιτών στην Ελλάδα και στη Μικρά Ασία και αν αυτή χρησιμοποιήθηκε με κύριο σκοπό την ενίσχυση της Στρατιάς Μικράς Ασίας. Η γενική διαπίστωση του γράφοντος είναι ότι η στρατιωτική δύναμη των 318.000 περίπου ανδρών που συγκέντρωσε το Ελληνικό κράτος – η μεγαλύτερη στην νεότερη ιστορία μας – διατέθηκε κατά τρόπο ανήθικο. Η ενίσχυση της Στρατιάς Μικράς Ασίας βράδυνε πέραν κάθε λογικού ορίου. Την 8^η Ιουνίου ελάχιστες ημέρες πριν την έναρξη των επιχειρήσεων η μάχιμη δύναμη της Στρατιάς υπολειπόταν της προβλεπόμενης, ειδικά σε αξιωματικούς. Η XII Μεραρχία έφθασε στη Μικρά Ασία στις αρχές Ιουνίου. Εκ των 111.000 εφέδρων που επιστρατεύθηκαν στην Ελλάδα μόνο οι 43.000 απεστάλησαν στη Μικρά Ασία, ενώ οι 68.000 περίπου ενίσχυσαν της δυνάμεις του Εσωτερικού, της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θράκης, με αποτέλεσμα η στρατιωτική δύναμη στις εν λόγω περιοχές να υπερδιπλασιαστεί έναντι αυτής της 1^{ης} Μαρτίου και να ανέλθει την 1^η Ιουνίου στις 131.000 άνδρες. Η δύναμη των Εμπέδων και Υπηρεσιών της Ζώνης εσωτερικού από τις 18.000 του Μαρτίου ανήλθε τον Ιούνιο στις 51.000 άνδρες. Το Ε' Σώμα Στρατού που πριν την 1^η Νοεμβρίου 1920 δεν υφίστατο συγκροτήθηκε και πάλι για να διοικεί ΜΟΝΟ την VIII Μεραρχία. Στην πραγματικότητα για να τακτοποιηθούν οι ημέτεροι. Τα Έμπεδα, οι Υπηρεσίες και οι Μη Μεραρχιακές Μονάδες (Μ.Μ.Μ.) της Στρατιάς Θράκης, του ανύπαρκτου Δ' Σώματος Στρατού και του Ε' Σώματος Στρατού πλημύρισαν από οπλίτες που απέφευγαν δια της πλαγίως την μετακίνησή τους στη διακεκαυμένη ζώνη της Μικράς Ασίας. Μετατίθεντο, αποσπώνταν και προσκολλούνταν στα μετόπισθεν των μετόπισθεν. Η δύναμη των απεσπασμένων αντί να περιοριστεί άνησε. Οι λιποτάκτες και ανυπότακτοι τακτοποιούνταν εφόσον μπορούσαν να καταβάλουν το ορισθέν αντισήκωμα. Κληρωτοί οπλίτες αντί να βρίσκονται στο μέτωπο της Μικράς Ασίας μετατάσσονταν στη Χωροφυλακή, μισθοδοτούμενοι. Ένας στους τρεις από τη δύναμη της Ζώνης Εσωτερικού ήταν απών, ενώ στη Στρατιά Μικράς Ασίας οι απόντες ήταν 1 στους εννέα, πράγμα εντελώς φυσιολογικό για ένα στράτευμα που διεξήγαγε επιχειρήσεις και διαβιούσε υπό σκηνές και ακραίες καιρικές συνθήκες, συν τα προβλήματα που αντιμετώπιζε από τις λοιμώδεις ασθένειες. Τέλος πολλοί αξιωματικοί εκ των επανελθόντων 1.500 αποτάκτων της Βενιζελικής διακυβέρνησης αρνούσαν αιμωτητί να μεταβούν στη Μικρά Ασία. Εν πάση περιπτώσει οι φυγόμαχοι και δειλοί, οι αποκαλούμενοι ειρωνικά κουραμπιέδες, μπορούσαν να αποφύγουν το μέτωπο της Μικράς Ασίας όταν διέθεταν τη δυνατότητα. Ο φόρος του αίματος δεν καταβαλλόταν δίκαια και τούτο θα βλάψει δραματικά την πειθαρχία και το ηθικό μετά το πέρας των θερινών επιχειρήσεων του 1921. Η Κυβέρνηση και η ΕΥΣ δεν κατόρθωσαν, εντελώς αδικαιολόγητα, μέχρι την έναρξη των επιχειρήσεων, την 25η Ιουνίου, να φέρουν την παρούσα δύναμη της Στρατιάς Μικράς Ασίας στην προβλεπόμενη εκ των πινάκων συνθέσεως οροφή, πράγμα που η Στρατιά είχε θέσει ως προϋπόθεση για να εκτελεστούν οι επιχειρήσεις το αργότερο μέχρι τη 15η Μαΐου. Ακόμη χειρότερα η μάχιμη δύναμη της Στρατιάς, δηλαδή η δύναμη των Μεραρχιακών Ταγμάτων της και των Λόχων Επιτελείου των Συνταγμάτων της δεν συμπληρώθηκε στην προβλεπόμενη υπό των πινάκων συνθέσεως. Ειδικότερα εξαιρετικά μειωμένη ήταν η μάχιμη δύναμη των αξιωματικών. Τα προβλήματα θα φανούν ανατολικά του Σαγγάριου όταν ο διοικητής της Στρατιάς θα απωλέσει τη βούληση του για τη συνέχιση των επιχειρήσεων εξ αιτίας της δραματικής ελάττωσης της μάχιμης δύναμης της Στρατιάς, χωρίς μάλιστα την ύπαρξη προοπτικής αναπλήρωσης της.